

Волошина Оксана Володимирівна
*викладачка кафедри спеціальної фізичної
та домедичної підготовки Донецького державного
університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ ПОСТРАЖДАЛОГО ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ТЕРОРИСТИЧНИХ ДІЙ

В сучасному світі, де терористичні загрози стають все більш актуальними, питання евакуації постраждалого цивільного населення в разі терористичних дій набуває особливого значення. Перед нами стоїть завдання не лише забезпечити безпеку та врятування людей, але й враховувати специфічні аспекти, які визначають особливості проведення евакуації в умовах терористичної загрози.

Ця проблема вимагає комплексного підходу, співпраці владних структур, силових органів та громадськості для ефективного вирішення завдань, пов'язаних із забезпеченням безпеки та рятуванням громадян у найекстремальніших ситуаціях.

Закон України «Про боротьбу з тероризмом», визначає, що тероризм — це суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

Терористичний акт — це злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена *статтею* 258 Кримінального кодексу України [1].

Конституція України, ст. 3 декларує: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Отже держава, як гарант цього права безпеки громадян створює систему, що має своєю метою захист населення від небезпечних наслідків аварій і катастроф техногенного, екологічного, природного та воєнного характеру [2].

Основним законодавчим актом, який регулює суспільні відносини у сфері захисту населення від надзвичайних ситуацій є Кодекс цивільного захисту України, який був ухвалений Верховною Радою України 2 жовтня 2012 року, а також Конституція України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, інші закони України.

В Законі України «Про національну безпеку України» зазначено, що громадська безпека і порядок — це захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз [3].

Реагування на надзвичайні ситуації — це скоординовані дії суб'єктів цивільного захисту щодо застосування системи надання екстреної допомоги населенню, організації та проведення аварійно-рятувальних робіт, а також ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.

В Кодексі цивільного захисту України зазначається, що евакуація — це організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

Основна мета евакуації — забезпечення безпеки кожної людини і всіх. Відповідно до статті 33 Кодексу цивільного захисту України розрізняють такі види евакуації:

- 1) обов'язкова
- 2) загальна або часткова

3) тимчасова або безповоротна [4].

Рішення про проведення евакуації приймають:

- на державному рівні — Кабінет Міністрів України;
- на регіональному рівні — Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації;
- на місцевому рівні — районні, районні у містах Києві чи Севастополі державні адміністрації, відповідні органи місцевого самоврядування;
- на об'єктовому рівні — керівники суб'єктів господарювання.

З метою захисту дітей, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів, в умовах воєнного стану обласні військові адміністрації за погодженням з органами військового командування на відповідній території та Координаційним штабом з питань проведення обов'язкової евакуації населення в умовах воєнного стану можуть прийняти рішення про проведення обов'язкової евакуації в примусовий спосіб дітей з їх батьками, особами, які їх замінюють, або іншими законними представниками з окремого населеного пункту в місцевості, де ведуться бойові дії.

Обов'язкова евакуація в примусовий спосіб дітей здійснюється за супроводом одного з батьків, особи, яка їх замінює, або іншого законного представника.

Організацію проведення евакуації регулює Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013р. № 841 [5].

Проведення евакуації забезпечується шляхом:

- створення на регіональному та місцевому рівні органів з евакуації, а також органів з евакуації на об'єктах господарювання;
- розроблення плану проведення заходів з евакуації населення (працівників), матеріальних і культурних цінностей у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій;
- визначення безпечних районів, придатних для розміщення евакуйованого населення та матеріальних і культурних цінностей;

- організації оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації;
- організації управління евакуацією;
- життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях його безпечного розміщення;
- участі у командно-штабних навчаннях та об'єктових тренуваннях;
- навчання населення діям під час проведення евакуації.

Оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації проводиться відповідно до Порядку організації оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Навчання населення діям під час проведення евакуації населення здійснюється відповідно до Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінетом Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444 [6].

За рішенням суб'єктів, які приймають рішення про евакуацію (крім керівників суб'єктів господарювання), для виведення чи вивезення основної частини населення із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій залучаються у порядку, встановленому законом, транспортні засоби суб'єктів господарювання, а в разі безпосередньої загрози життю або здоров'ю населення — усі наявні транспортні засоби суб'єктів господарювання та громадян.

Для проведення загальної евакуації населення залучаються наявні транспортні засоби відповідної адміністративної території, а в разі виникнення безпосередньої загрози життю або здоров'ю населення — додатково транспортні засоби суб'єктів господарювання та громадян.

Часткова евакуація населення проводиться з використанням транспортних засобів, що експлуатуються згідно з графіком роботи. Залучення додаткових транспортних засобів під час проведення часткової евакуації населення здійснюється за рішенням місцевої держадміністрації або посадової особи, яка має повноваження щодо прийняття такого рішення.

Отже, особливості проведення евакуації постраждалого цивільного населення в умовах терористичних дій визначаються не тільки

необхідністю врятування людських життів, але й надзвичайно складним характером самої ситуації. Важливо враховувати специфіку терористичної загрози, розвивати ефективні механізми співпраці між владними органами, правоохоронними структурами та громадськістю. Лише комплексний та добре спланований підхід може забезпечити ефективність та успішність евакуаційних заходів в умовах терористичної небезпеки, зберігаючи безпеку та надію на майбутнє для постраждалих.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про боротьбу з тероризмом», веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
2. Конституція України, веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA%96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
3. Закон України «Про національну безпеку України», веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355> (дата звернення: 15.11.2023).
4. Кодекс цивільного захисту України, веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> (дата звернення: 15.11.2023).
5. Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8412013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
6. Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.11.2023).